

3 Yazı dizisi: UIA 2005 İstanbul'un hedefleri

Bir paylaşım ve etkileşim ortamı olmayı hedefleyen UIA 2005 İstanbul hakkındaki sorularımızı Organizasyon Komitesi Üyesi Aydan Bulca Erim'e yönelttik.

10 Çatalhöyük'te bir yapının aşama aşama serüveni

Atölye Mimarlık tarafından Çatalhöyük arkeoloji alanının üzerine yapılan örtü, özel koşulların sağlanmasını gerektiriyor. Aşama aşama yapım süreçlerini aktardılar.

14 Tasarıma odaklanan bir genç ofis: "1 Artı 1"

Banu Başeskici ve Ervin Garip "1artı1" in kurucuları. Hem Türkiye mimarlık ortamının eleştirisini yapıyor hem de kendilerini onun içinde nasıl konumlandıklarını anlatıyorlar.

16 "Kamusal Alanda Kültürel Yamalar" İstanbul'da

Uluslararası kentsel tasarım grubu olan Urban Flashes İstanbul'a ilişkin çalışmaları ile 29 Mayıs-31 Temmuz tarihleri arasında, Mikro-Kent İstanbul başlıklı sergiyle Garanti Galerisi'nde.

YENİ MİMAR

BU SAYIDA

GÜNDEM 3

EĞİTİM 12

TASARIM 4

KATILIM 13

TARTIŞMA 8

DENEYİM 14

YAPIM 10

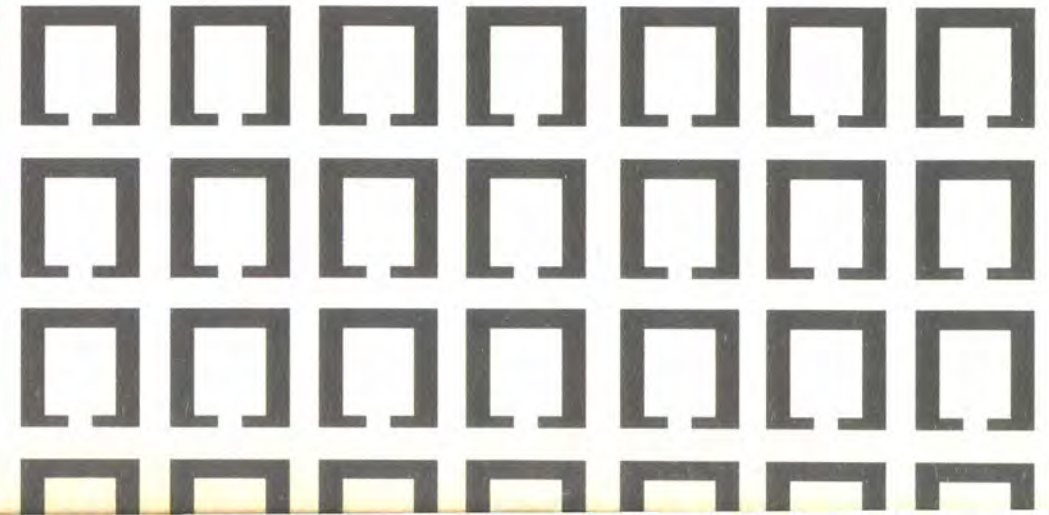
ARAKESİT 16

MİMARLIK GAZETESİ ■ HER AYIN 1. VE 3. PAZARTESİ YAYINLANIR ■ 7-20 HAZİRAN 2004 ■ SAYI 3 ■ BAYİDE SATILMAZ / YILLIK ABONELİK 29 MİLYON TL / OKULLARDA 1 MİLYON TL

50. Yılında Mimarlar Odası

27-29 Mayıs tarihleri arasında Bursa'da gerçekleştirilen 16. Uluslararası Yapı ve Yaşam Kongresi'nde Mimarlar Odası'nın 50 yılının analizi yapıldı. Gündemde olan mimarlık meslek yasası,

UIA 2005 İstanbul Türkiye mimarlık ortamını ne kadar kapsayacak?

Örgütleyiciler UIA 2005 İstanbul için düşünülenin aksine katılıma ve her türden alternatiflere açık bir organizasyon modeli çizildiğini ima ediyorlar. Fakat kendilerinden ortama tek yönlü bir akış olduğu konusunda da hem fikirler. O halde problem nerede? Yürütülen hazırlıkları, organizasyonun yapısını ve beklentileri organizasyon komitesi üyesi Aydan Bulca Erim'e sorduk.

Boğaçhan Dündarlıp: UIA İstanbul 2005'e nereden ve nasıl geldik?

Aydan Bulca Erim: Uluslararası Mimarlar Birliği (UIA)'nın dünya mimarlık kongreleri ve bunların hemen ardından toplanan genel kurulları üç yılda bir, yönetim dönemlerinin sonunda yapıyor ve nerede yapılacaklarına ilişkin seçim altı yıl öncesindeki genel kurulda gerçekleştiriliyor.

İstanbul Kongresine uzanan sürecin başlangıcı oldukça gerilere gider. UIA'nın Türkiye kesimi olan Mimarlar Odası ilk kez 1978 yılında Meksika'da toplanan genel kurulda İstanbul'u 1984 kongresi için aday gösterdi, bu talebini uzun yıllar büyük bir inatla yinedi, 1999 yılına kadar en fazla ikincilikten öteye geçemedi. Bu ısrarlı tutumun ve "ipi gergin tutma" politikasının savunucusu Ahmet Sönmez'in bu uzun yolda oynadığı rol hatırlanmalı diye düşünüyorum. 1999 yılında Pekin'de yapılan seçimlere oldukça ciddi bir hazırlık ve tanı-

tımla gidildi. Bunun yanı sıra, Türkiye'nin Habitat II gibi büyük bir organizasyonu başarmış olmasının delegelerde yarattığı güven ve bu kez sadece iki rakiple yarışmanın avantajı en iyi şekilde kullanıldı ve yirmi yıllık bir istek sonunda gerçekleşti.

Öncelikle şunu belirtmek gerek, Türkiye'nin ve Mimarlar Odası'nın bu kongreye ilişkin ikili bir rolü var. Birincisi, ev sahibi ulusal kesim olarak tüm etkinlikleri, kongreyi ve genel kurulu UIA adına hazırlamak ve gerçekleştirmek. Yani, UIA'ya karşı, sözleşme ile bağlanmış bir "yüklenici" sorumluluğu... İkincisi ise diğer yüze yakın ülkenin mimarlık örgütleri gibi, "katılımcı üye kesim" rolü. Mimarlar Odası en başından beri bu iki role ilişkin politikalarını çok net belirledi. 2005 Kongresi'ne ilişkin hedef hiçbir zaman bir organizasyon başarısı kazanmak olarak konmadı ve bu kez, katılımcı kesim olarak çok daha parlak bir varlık gös-

terilmesi gereği baştan beri iyi kavrandı.

Size göre UIA organizasyonlarının kentlerle olan ilişkileri nasıl ve yapıldıkları kentlerin mimarlık ortamlarına katkıları oluyor mu?

UIA kongrelerinin yapıldıkları kentlerle genelde fazla bir ilişki-

"Katı katılım koşullarını terk edince düşlediğiniz nitelikli pazar yerini sosyete pazarına dönüştürmemekle de yükümlüsünüz demektir"

si olmaz. Bu buluşmalar çok kez, kentin içinde veya biraz kenarındaki uygun bir toplantı ortamında, kayıtlı katılımcıların girebildiği alanlarda yapılan ve mimarların mimarlarla iletişim kurdukları etkinlikler. Bunun aksine en güzel örneği 1996 Barselona Kongresi'ydi - hedefi tüm kenti kongrenin parçası yapmak ve bunu da hemen hemen bütün sergi ve toplantıları kentin farklı mekanlarına yayarak gerçekleştirmeye çalışmışlardı.

Ben şu ana kadar dört UIA kongresi yaşadım, hiç birinde, birkaç kez yapılan mimar yürüyüşleri dışında, kentlilere dönük bir düzenlemeye rastlamadım ve bunun büyük bir eksiklik olduğuna inanıyorum. 2002 Berlin kongresinde UIA Çalışma Programları yürütücüleri olarak halka açık bir gün yapmak istedik ama bu fikri organizatörlere benimsetemedik. Umarım İstanbul'da bu alışılmış kalıbı kırar ve yeni bir gelenek başlatabiliriz.

Bu farklılığı yaratacak olan nedir?

Bir UIA Kongresine ev sahipliği yapma hakkını kazandığınız zaman önünüzde altı yıllık bir süre ve maliyeti oldukça yüksek bir iş var demektir. Üstelik dünyadaki mimarlık meslek kuruluşlarının hemen hiçbirinde, doğal olarak, bu boyuttaki bir etkinliği düzenleme deneyimi yok. Seçimlere giren adayların

çoğunluğu da ayrıntısına girilmemiş genel ve çok kez geçici bir tema önerisi ile ortaya çıkıyor. Bu durumda bu sürenin ilk bir iki yılı kendi içinizde bir öğrenme, fikir geliştirme ve kaynak ya da kaynak arama çabası ile geçiyor. Bizde de durum farklı değildi. Üşenmeyip bir

döküm yapmıştım o sıralar. Yarı yol olan Berlin Kongresi'ne kadar geçen süre içinde, var olan, oluşturulan ya da oluşturulması düşünülen çeşitli kurullarda görevlendirmek istenilen ya da düzenlenen platform toplantılarına çağrılanların, kıyasıya ilk hazırlık sürecine çekilmek istenenlerin sayısı 140 kişi. Bu azımsanacak bir erişim çabası değildi.

"Suha'nın kaygısını paylaşanlardanım. Ayağımıza kadar gelen böyle bir meslek etkinliğine kaygısız kalabilen mimarların varlığının yarattığı kaygı bu"

Türkiye mimarlık ortamına şu ana kadar bir canlılık getirildi mi sorusuna evet diyen de çıkar hayır diyen de. UIA kongrelerinin dışı yansıyan hazırlıkları genellikle Kongre yapıldıktan sonra hız kazanır, sıradakini gölgelememek için. Berlin'den bu yana meslek topluluğunun ilgisini çeken üç durak olduğunu söyleyebiliriz: Logo yarışması, UIA'nın Kongre hedefli Yaşasın Kentler yarışması ve yeni açılan ve oldukça ilgi gösterilen Vadi Yarışması. İlgi ve canlılığı yıllar boyu üst bir noktada tutmak zordur ve aslında giderek artmasına değil belki de sünmesine neden olmak tehlikesi de vardır. Hele uğraştığımız

Aydan Bulca Erim

konu televizyon aracılığı ile toplumu can evinden yakalayan pop star ve benzeri yarışmalar veya çeşitli "gözetleme" programları değilse! Programınıza 15-20 mimarı bir eve kapattıysanız ve 24 saat kamera ile izliyorsunuz onlar da sürekli olarak mimarlık konularını, UIA'yı ve İstanbul Kongresini konuşuyor - böyle bir, "biri mimarları gözetliyor" programı ile belki bütün Türkiye'yi bilgilendirmiş olurduk! Şaka bir yana, başarabildiğimizden daha iyisi yapılabildi kuşkusuz ama bu yıl yoğun geçecek. Zaten en önemli şey İstanbul kentini, gelecek yıl bu kongrenin, kent ve mimarlık konularının farkında kılmak, kentin nabzını ele geçirmek. Kalıcı iz fiziksel de olabilir, örgütsel de.

Organizasyon yapısı gereği bir topluluk. Topluluk, ortak kaygıları ne olursa olsun çoğunlukla düşünsel arka planını terk etme meyili gösteren bir 'uzlaşım' düzlemini kabullenme ile yüzyüze kalabilir. Bu da etkinliğin ken-

kendinizi düşlediğiniz nitelikli pazar yerini, sosyete pazarına dönüştürmemekle de yükümlü kılıyorsunuz. En önemli mücadele alanı bu tuzlağa düşmemek, öngörülen bütün o çeşitlilik içinde gene de bir zihinsel yol haritasının varlığını hissettirmek olacak. **Suha Özkan yaptığımız söyleşide: "UIA 2005 İstanbul için hala tek yönlü, yani bizden (örgütleyicilerden) mimarlık kamuoyuna tek yönlü bir akış var. Bu daha ne kadar sürecek? Ne zaman mimarlık ortamı ve düşüncesinin sahibi otuz bini aşkın Türkiye mimarı olacak?" diyerek bir düşünsel katılım ortamının, bir girişimin, bir örgütlenmenin henüz oluşmadığını ve bu durumun kendisini epey kaygılandırıldığını söylemişti. Bu ortak bir kaygı mı? Ve bunu aşmak için nasıl bir çaba söz konusu?**

Suha'nın kaygısını paylaşanlardanım. Üniversitede ders vermeye başladığım ilk acemilik yıllarımda, öğrencilerden en çok duyduğum söz, "biz ağzımıza kaşıkla verilen bilgi istemiyoruz" idi. O inatçı ağızlar ve sorgulayan beyinler bugün artık mesleğin orta yaş kuşağı. Ne oldular? Neredeler?

Ortalıktaki yadsınamaz durgunluğu aşmak için Mimarlar Odası ilki Haziran ayında Konya'da yapılacak olan bir dizi ön kongre planladı. Geçen yıl oluşturulan Eşgüdüm Komitesi bu yönetim döneminde yeniden yapılandırıldı ve Türkiye katılımını zenginleştirmek için çaba harcayacak. Ben tanıtım yaptığımız toplantılarda geçen yıl bile "katılırsam bana ne faydası olacak ki?" sorusu ile karşılaştığımda, korkunç bir karamsarlığa düşüyorum. Kongreye az katılım olacak kaygısı değil bu - mesleğe ilişkin bir kaygı... ayağımıza kadar gelen böyle bir meslek etkinliğine kaygısız kalabilen mimarların varlığının yarattığı kaygı.

Gerek organizasyon içindeki komitelerde yer alan kuşak düşünüldüğünde, gerek-

Yeni Mimar'a abone olmak için

Arayın 0 212 251 1811
Faks çekin 0 212 251 1726
Sadece 29 milyon TL'ye 1 yıllığına; Türkiye mimarlığının en canlı tartışma ortamına dahil olun
Türkiye'nin her yanından mimarlık örneklerini takip edin 2004'ün sonuna dek ücretsiz iş ilanı verme olanağına kavuşun

Yeni Mimar Mimarlık Gazetesi
www.yenimimar.com

DEPO adına hazırlayanlar Berna Açık, Onur Eskiöğlü, Kayaş Örs, Selin Sürücü, Başak Tarcan, Nuray Togay (sorumlu) düzenli katkıda bulunanlar Boğaçhan Dündarlıp, Özlem Berber, Sait Ali Köknar, Mehmet Kütükcüoğlu, Sinan Omacan, İlker Özdel, Hakkı Yırtıcı temsilciler Erdiç Kolcu (Eskişehir), Arzu İl

(OGÜ), Gökçe Çetizmen (AU), Dursun Can (KTÜ), İlker Ertuğrul (TÜ), Özlem Aydoğdu, Aykut Bülbül (ODTÜ), Murat Sönmez (GÜ), Murat Yüksel (ÜÜ), Serdal Aslan (DÜ), Evren Enginöz (KÜ), Hakan Taştan (İTÜ), Bilge Erdil (MSÜ), Gökhan Kutlu (İYTE), Tonguç Akış, Zuhâl Özçetin (EÜ), Gökşun Akyürek (GYT), Yeşim Özgen (KÜ) reklam Eda Ünsalan (müdürlük), Burcu Gagvalı grafik tasarım Emre Çikinoğlu, BEK sayfa tasarımı Şebnem Karaca sahibi Kayaş Örs (Depo Yayıncılık adına) yönetim yeri Depo

Yayıncılık, Galata Kulesi Sokak 21/2, Beyoğlu, İstanbul, telefon: 0212 251 18 11, faks: 0212 251 17 26, bilgi@yenimimar.com basım yeri Ofset Yapımevi ve Matbaacılık, Yahya Kemal Mahallesi, Şair Sokak No: 4, Kağıthane, İstanbul gazetede yer alan yazı ve fotoğrafların tamamı ya da bir bölümü, Depo Yayıncılık'ın yazılı izni olmadan kullanılamaz Yeni Mimar, Koleksiyon Mobilya'nın desteğiyle hazırlanmaktadır.

KOLEKSİYON

se de meslek odasının mimarlık ortamındaki kendi rolünü belirleme biçimi düşünüldüğünde ‘mimarlığa ait herşeyi düzenleme, meselelerin ve çözümlerin odağına mimarları yerleştirme’ tavrının bir misyon olarak sürdüğü izlemine ediniyo-

“En önemli mücadele öngörülen bütün çeşitlilik içinde bir zihinsel yol haritasının varlığını hissettirebilmek...”

ruz. Modernist bir tavrın izlerinin sürüldüğü tema metni ile de desteklenen bu düşün, mimarlık ortamındaki ilgisizliğin temel sebeplerinden biri olup olamayacağını Süha Özkan’a sorduğumuzda; “Keşke bu ilgisizliğin kaynağı düşünsel ve kuramsal nedenlerden kaynaklanmış olsaydı. Bu ilgisizlik mesleğimizin düşünsel alanının üzerine serpilmiş yoğun bir ölü toprağı sendromundan kaynaklanıyor.” demişti. Sizin bu konudaki görüşleriniz nasıl? ve Bu düşün ve bu ortam arasında etkileşimin nasıl doğacağını düşünüyorsunuz?

Suha haklı ama ben sözünü ettiğiniz tavrın da, misyonun da alternatifleri düşünülmüş bilinçli bir seçim olmadığına inanıyorum. Uygulama galiba son dönemlerde terk edildi ama, bizler doğar doğmaz nüfus kağıdımıza otomatik olarak müsüman kaydı düşüldü. Mimar

olmaya kalktığınızda da aynı otomatik yaklaşımla “modern” akım mimarları önünüze konur ve çoğu otuzlu, kırklı ve ellili yıllarda, yani yarım asır önce formüle edilen fikirlerle - hareketin kendi içindeki tartışmalar ve yadsımlarla aklınızın karışmamasına da özen gösterilerek - donatılır ve mezuniyet sonrasında eğer üniversite eğitim kadrolarına girmişseniz bunları gelecek kuşaklara aktarırdınız. Bugün verilen eğitimin içeriğini açığı pek bilmiyorum - umarım yeni kuşaklara izleyecekleri yolu seçme hakkı tanınıyordur. Mimar yetiştirmenin ötesinde Türkiye’deki planlama alanına bakın

kentlerin fiziksel ortamlarının oluşturulmasına ilişkin buyurucu yasal düzenlemelerimiz dünyanın en sadık CIAM ilkeleri izleyicisi hala! “Plan müellifi” diye bir sözcük hala var, ellili yıllarda kurulan bu düzeni değiştirmek de bence olanaklı değil.

Günümüzün kentleri artık mimarları aştı. Boyutları ile artan karmaşıklığı ile ve de çözüm bekleyen çok yönlü sorunları ile aştı... Genel geçer, safkan bir mimarlık eğitimi ile kentlere ilişkin güncel söylemlere bugün etkin olarak katılmıyorsunuz, başka donanımlar gerekli. Berlin’de tanık olduğumuz gibi, kendi başına belki “şahane” sayılan, marka olmuş mimarların yapılarını sadece bir araya getirdiğinizde ortaya belki iyi bir 1/1 mimarlık arşivi ama bir o kadar da kentsel kabus çıkabiliyorsa, tek tek “yeşil” binaların aritmetik toplamı da bugün dünyada hedeflenen sürdürülebilir kentleri çıkartamaz ortaya. Kongre bunları tartışmak için önemli bir fırsat.

Yeni donanımlara sahip değilseniz, kendinizi yenilememişseniz, o zaman bilinene alışılmışı sığınmak, ya da statükoyu devam ettirmek kaçır-

nılmazdır ve bu durum sadece bize özgü de değil.

Tema, “modernist bir tavrın izlerini sürüyorsun” ve siz de buna karşısınız, çözüm ilgisizlik mi olmalı yoksa 2005 Temmuz’unun er meydanına karşı fikirlerle, alternatif etkinliklerle ve hatta alternatif bir kongre ile çıkmak mı?

Kongre vadisinin fiziksel oluşumu ile ilgili ulusal bir yarışma açıldı. Bu, mimarların tasarım aracılığı ile bu etkinliğin bir parçasına dahil olma imkanlarından biri. Mimarların ürettikleri ile katılabileceği; katkı, paylaşım ve önerilerini sunabileceği başka ne gibi imkanlar var? İmkanların sonu yok! Kongre yapılanmasının iki halkası olacak - biri kontrollü diğeri açık. Kontrollü halka kongre delegelerine sınırlı, diğeri de kente yayılmış etkinlikleri içerecek. Özellikle gelen yabancı katılımcılar doğal olarak vadiye sıkışıp kalmayacak, kente yayılacak ve İstanbul’un artlarını da eksilerini de görmek isteyecek. Dolayısıyla ilk halkada mekansal kısıtlar nedeniyle yer bulamayan her talep, kendini dış halkada sunma seçeneğine sahip. Bu seçenekler de yakında netleşecek ve duyurulacak.